

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
НАУКОВА ПРАКТИКА

Освітньо-професійна
програма

Українська мова та література

Спеціальність
Галузь знань
Рівень вищої освіти
Факультет

035 «Філологія (українська мова та література)»
03 Гуманітарні науки
перший бакалаврський
філологічний

Мова навчання

українська

Розробник: Шабат-Савка Світлана Тарасівна – доктор філологічних наук,
професор кафедри сучасної української мови.

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=LvzPp3sAAAAJ&hl=uk>

Контактні телефони: +380507038586

E-mail: s.shabat-savka@chnu.edu.ua; shabat-savka@ukr.net

Консультації онлайн-консультації (середа, 13.00 – 14.30 год.)

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Наукова практика для студентів спеціальності, «Філологія (українська мова та література)» є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми першого бакалаврського рівня.

Зміст наукової практики формують різні види робіт, зокрема: вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення наукової роботи; складання індивідуального плану наукового дослідження з розгорнутим визначенням конкретної мети, завдань та етапів наукового проєкту; визначення актуальності, наукової новизни, теоретичного та практичного значення своєї курсової роботи; проєктування необхідного унаочнення (презентації) наукової роботи; оптимальне використання традиційної та сучасної наочності, новітніх інформаційних технологій для представлення наукового проєкту на захисті; визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, тестування, експеримент); виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи); застосування адекватних методів дослідження для виконання індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною науковою проблематикою та якісне оформлення підсумків дослідження (реферат, науковий звіт); виступ на семінарі, участь у роботі студентської наукової конференції; написання тез для участі в конференції.

2. Мета навчальної дисципліни – формувати готовність студентів до написання наукових праць (тез, статей, курсових та дипломних проєктів), розвивати вміння застосовувати теоретичні знання з фундаментальних лінгвістичних дисциплін у практичній діяльності – під час написання тих чи тих досліджень, формувати творчу ініціативу й подальших розвиток дослідницьких умінь у філологічній сфері.

3. Пререквізити. Теоретичною базою проходження асистентської практики є навчальні курси: «Вступ до слов'янської філології», «Сучасна українська мова (лексикологія і лексикографія)», «Сучасна українська мова (морфологія)», «Основи мовознавчих досліджень».

4. Результати навчання

У результаті проходження асистентської практики студенти повинні:

знати:

- сутність гуманітарної науки як системи уявлень про світ;
- найновіші напрями сучасних мовознавчих досліджень у різних галузях мовознавчої науки;
- основні аспекти дослідження мовних явищ;
- основні етапи розвитку українського мовознавства;
- актуальні мовознавчі проблеми, над якими працюють учені в різних галузях сучасної лінгвістики – етнолінгвістики, семасіології, когнітології, дериватології, прагматики;

- основні етапи науково-дослідницької діяльності;
- теоретичні засади наукових досліджень;
- методологію і методику проведення наукового дослідження, написання й оформлення наукових публікацій; процедуру захисту наукової роботи;
- основні жанрові різновиди наукового стилю, традиційні стильові ознаки писемної та усної української наукової мови;
- закономірності побудови наукового тексту на фонетичному, лексичному, морфологічному та синтаксичному рівнях;

розуміти:

- українське мовознавство як сучасну антропозорієнтовану суспільну дисципліну, що становить систему різних мовних рівнів, які потребують ґрунтовного аналізу в річищі новітніх наукових тенденцій;
- динаміку лінгвістичних досліджень, зумовлену виходом найновіших праць у різних галузях лінгвістики – синтаксису, морфології, стилістики, лексикології та лексикографії;
- постановку проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;
- послідовність етапів виконання наукової роботи, її оформлення, підготовку до захисту наукового дослідження;
- основні ознаки, структуру та мовні особливості наукового стилю, зокрема і наукового тексту;
- відповідальність за результати та достовірність проведених наукових досліджень;

уміти:

- аналізувати досягнення українських мовознавців у різних галузях лінгвістики;
- вільно оперувати сучасною науковою термінологією;
- здійснювати пошук наукових джерел, використовуючи бібліографічні дані;
- відбирати й аналізувати необхідну наукову інформацію;
- аналізувати останні дослідження та публікації, у яких започатковано розв'язання обраної проблеми;
- визначати актуальність та новизну дослідження, характеризувати ключові поняття, робити узагальнення та логічні висновки;
- складати план наукової роботи;
- формулювати мету й завдання дослідження;
- формулювати мету і завдання наукової праці;
- чітко викладати основний матеріал наукового дослідження з обґрунтуванням отриманих нових наукових результатів;
- окреслювати перспективи подальших наукових студій;
- складати доповіді, тези, писати наукові статті за результатами наукових спостережень;
- застосовувати набуті знання для подальших наукових досліджень.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90							залік

5.2. Дидактична карта асистентської практики

1. Вивчення наукової та методичної літератури для вдосконалення наукової роботи.
2. Складання індивідуального плану наукового дослідження з розгорнутим визначенням конкретної мети, завдань та етапів наукового проекту.
3. Визначення актуальності, наукової новизни, теоретичного та практичного значення своєї курсової роботи.
4. Проектування необхідного унаочнення (презентації) наукової роботи.
5. Оптимальне використання традиційної та сучасної наочності, новітніх інформаційних технологій для представлення наукового проекту на захисті.
6. Визначення на основі методів науково-педагогічного пошуку стану певної актуальної проблеми методичного чи психолого-педагогічного характеру (спостереження, тестування, експеримент).
7. Виконання індивідуальних дослідницьких завдань (збирання фактичного матеріалу для написання своєї наукової роботи).
8. Застосування адекватних методів дослідження для виконання індивідуального дослідницького завдання під час практики за обраною науковою проблематикою та якісне оформлення підсумків дослідження (реферат, науковий звіт).
9. Виступ на семінарі, участь у роботі студентської наукової конференції. Написання тез для участі в конференції.
10. Захист матеріалів практики та звіту.

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Вимоги до звітної документації

1. Індивідуальний план роботи студента.
2. Щоденник-звіт з наукової практики.
3. Бібліографія до свого наукового проекту (курсової роботи) (30 найновіших праць). Оформлення відповідно до чинних вимог.
4. Представити огляд періодичних видань із досліджуваної проблеми (10 праць) з журналів „Дивослово”, „Українська мова”, „Мовознавство”, „Урок української”, зазначивши автора, назву статті та резюме.
5. Обґрунтування джерельної бази дослідження.
6. Картотека ілюстративного матеріалу.
7. Лінгвометодологія дослідження з обґрунтуванням (релевантність застосування тих чи тих методів до свого наукового проекту).
8. Медіапрезентація наукового дослідження на електронних носіях.
9. Тезисне представлення своєї курсової роботи (3 сторінки).
10. Окреслення перспектив своєї наукової роботи.
11. Вивчення системи науково-дослідної роботи кафедри (семінар кафедри), можливість участі в роботі семінару.
12. Формулювання пропозицій, зауважень та побажань щодо організації практики.

6.2. Форма підсумкового контролю: захист.

7. Критерії оцінювання результатів навчання з наукової практики

Оцінювання рівня та якості знань студентів здійснюється із врахування індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 90–100 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- виявили поглиблене розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;
- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики;
- кваліфіковано з використанням матеріалів додаткової літератури схарактеризували свою наукову проблему;
- мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження;
- тезисно представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження;
- обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту;

- представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «зараховано» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 80–89 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- ґрунтовно засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації положень при розкритті змісту відповідної проблеми;

- в основному виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики;

- мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження;

- тезисно представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження;

- не обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту;

- не представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «зараховано» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 70–79 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- частково засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу;

- в основному виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;

- вільно оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики;

- мають термінологічний словник та мультипрезентацію свого наукового дослідження;

- представили свою курсову роботу, окреслили перспективу наукового дослідження;

- не обґрунтували лінгвометодологію свого наукового проекту;

- частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «зараховано» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 60–69 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу;

- не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;

- частково оперують фактологічною джерельною базою, оволоділи відповідною науковою термінологією, склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики;

- мають термінологічного словника, наявна мультипрезентація наукового дослідження;

- не окреслили перспективу наукового дослідження;

- не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту;

- частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «зараховано» («Е») отримують студенти, які набрали загальну суму балів 50-59 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не повністю засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу;
- не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;
- фрагментарно оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, однак склали бібліографію свого наукового дослідження, мають щоденник практики;
- мають термінологічного словника, відсутня мультипрезентація наукового дослідження;
- не окреслили перспективу наукового дослідження;
- не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту;
- частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «незараховано» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів 35–49 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу;
- не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;
- фрагментарно оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, не склали бібліографію свого наукового дослідження, однак мають щоденник практики;
- не мають термінологічного словника, відсутня мультипрезентація наукового дослідження;
- не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту;
- частково представили картотеку ілюстративного матеріалу.

Оцінку «незараховано» («F») з обов'язковим повторним проходженням практики отримують студенти, які набрали загальну суму балів 1–34 від максимальної кількості можливих. При цьому:

- не засвоїли рекомендовану та спеціальну літературу;
- не виявили розуміння актуальних проблем сучасного українського мовознавства, його досягнень і перспектив;
- не оперують фактологічною джерельною базою, не оволоділи відповідною науковою термінологією, не склали бібліографію свого наукового дослідження, не мають щоденник практики;
- не мали термінологічного словника, відсутня мультипрезентація наукового дослідження;
- не вміли обґрунтувати лінгвометодологію свого наукового проекту;
- не представили картотеку ілюстративного матеріалу.

8. Рекомендована література

8.1.Базова (основна)

1. Бацевич Ф. С. Лінгвістична генологія : проблеми і перспективи / Ф. С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2005. – 264 с.

2. Бацевич Ф. С. Нариси з лінгвістичної прагматики : [монографія] / Ф. С. Бацевич. – Львів : ПАІС, 2010. – 336 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф. С. Бацевич. – К. : „Академія”, 2004. – 344 с.
4. Бевзенко С.П. Історія українського мовознавства: Історія вивчення української мови. – К.: Вища школа, 1991.- 231с.
5. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис : [підручник] / І. Р. Вихованець. – К. : Либідь, 1993. – 368 с.
6. Гуйванюк Н. В. Слово – Речення – Текст : [вибрані праці] / Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2009. – 664 с.
7. Єрмоленко С. Я. Синтаксис і стилістична семантика / С. Я. Єрмоленко. – К. : Наукова думка, 1982. – 212 с.
8. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика : Нариси / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2007. – 262 с.
9. Загнітко А.П. Сучасні лінгвістичні теорії: Монографія. – Вид. 2-ге, випр. і доп. – Донецьк: ТОВ „Юго-Восток, Лтд”, 2007. – 219 с.
10. Іванишин І., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. – Дрогобич: Відродження, 1994. – 217с.
11. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
12. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.
13. Українська мова: Енциклопедія / Редкол.: В.М.Русанівський, О.О.Тараненко (співголови), М.П. Зяблюкта ін. - К.: Укр. енцикл., 2002. -752 с.
14. Українська грамати́ка в іменах : енциклопедичний словник-довідник : [науково-довідкове видання] / упорядники Загнітко Анатолій, Балко Марина. – Донецьк : ДонНУ, 2013. – 426 с.
15. Яшенкова О. В. Основи теорії мовної комунікації : [навч. посіб.] / О. В. Яшенкова. – К. : Академія, 2010. – 312 с.

8.2.Допоміжна

1. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс / М. І. Голянич. – Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2008. – 296 с.
2. Городенська К. Г. Дери́вація синтаксичних одиниць / К. Г. Городенська. – К. : Наукова думка, 1991. – 192 с.
3. Каранська М. У. Синтаксис сучасної української літературної мови : [навч. посібник] / М. У. Каранська. – К. : НМК ВО, 1992. – 400 с.
4. Кісь Р. Мова, думка і культурна реальність (від Олександра Потебні до гіпотези мовного релятивізму) / Роман Кісь. – Львів : Літопис, 2002. – 304 с.
5. Кононенко В. І. Символи української мови. – Івано-Франківськ : Плай, 1996. – 272 с.

6. Космеда Т. Аксіологічні аспекти прагмалінгвістики : формування і розвиток оцінки. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 350 с.
7. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту : [навчальний посібник] / І. М. Кочан. – К. : Знання, 2008. – 423 с.
8. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства : [підручник] / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 2001. – 368 с.
9. Кочерган М. П. Загальне мовознавство : [підручник] / М. П. Кочерган. – К. : Академія, 1999. – 288 с.
10. Куньч З. Риторичний словник / Зоряна Куньч. – К. : Рідна мова, 1997. – 342 с.
11. Мельничук О. С. Розвиток структури слов'янського речення / О. С. Мельничук. – К. : Наукова думка, 1966. – 324 с.
12. Мірченко М. В. Структура синтаксичних категорій : [монографія] / М. В. Мірченко. – Луцьк : Вежа, 2001. – 340 с.
13. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : [підручник] / М. Я. Плющ. – К. : Видавничий дім „Слово”, 2010. – 328 с.
14. Попова І. С. Фундаментальні категорії метамови українського синтаксису (одиниця, зв'язок, модель) : [монографія] / І. С. Попова. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2009. – 432 с.
15. Шабат-Савка С. Т. Дискурс як релевантний спосіб втілення комунікативних інтенцій / С. Т. Шабат-Савка // *Studia linguistica* : [зб. наук. пр.]. – К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2011. – Вип. 5. – Частина 2. – С. 451 – 457.

9. Інформаційні ресурси

1. Український лінгвістичний портал: <https://www.ulif.org.ua/>.
2. Портал української мови та культури: <https://slovnyk.ua/>.
3. <http://learningapps.org/> – онлайн сервіс, який дозволяє створити інтерактивні вправи;
4. <http://puzzlecup.com/crosswordru> – сайт для створення ребусів та кросвордів.
5. <https://www.thinglink.com/> - дозволяє створювати мультимедійні плакати;